

KERESZTÉNY ESZMÉNYISÉG.

Egyházi beszéd.

Lukr. 10, 41. 42. Mártha! Mártha! szorgalmas vagy és sokra igyekszel: De egy a szükséges dolog: Mária pedig a jobb részt választotta, mely el nem vétetik őtőle.

„Mária pedig a jobb részt választotta, mely el nem vétetik őtőle.“ Egyszerű szavai ezek a názárethi prófétának. Egyszerű volt az alkalom is, mely létrehozta, egyszerű, mint sok más, melyekhez az örök igazság legszentebb kinyilatkoztatásainak emlékei fűződnek. De ama szavak, melyek a próféta ajkáról a Mártha házában szállottak el, hová valamelyik fáradságos napi munkája után térhetett be, közelebbről vizsgálva nem úgy tűnnek fel, mint csupán alkalom vagy esetszerűek. Azok mély jelentőséget hordanak magukban. Ő épen azelőtt tanított egy törvénytudót, hogy kell az igaz vallást gyakorolni. Épen azelőtt adta neki az irgalmas samaritanus megkapó példájában, ki ellenségei sebeit bekötötte, a könyörület leczkáját. És a mit a Mártha házában nyilvánított, ámbár a körülmények idézték elé, úgy jelenik meg előttem, mint természetes nyilvánulása a nagy lélek ama hangulatának, melyet terhes napi munkája után érezhetett. Egész nap a vallás külső gyakorlatára való utasítással foglalkozván visszatekintett, hogy Atyja ügyében mit mivelt azon a napon. S talán honfiai vallástalansága, üres kegyessége miatt szomoru érzés fogván el lelkét, magába merült a nap eseményei fölött, s azokban kevés vigasztalást találva gondolata a zajos külvilágról csöndes belvilágába szállott. A bensőre szállott, a vallásos élet forrására, honnan mennyei üdvés áldás fakad, a bensőre szállott — s a magasztos érzelmek és gondolatok egymást követve vonulnak át lelke mélységein.

Ily lelki állapotban talált ő Bethaniába jőni.

A magasztos érzelmek és gondolatok sora tovább fűződik; ajkai beszédre nyílnak s Mária mint egy varázsérintésre csodálattal ül le lábaihoz, hogy hallgassa az üdvadó isteni igét. És a midőn a próféta látta, hogy mégis van egy, a ki őt

megértette, szellemével rokonszenvez, tárt kebelével fogadja ki-jelentéseit, lelke örömmel telik el. És a midőn Mártha testvérét hívná, hogy segítsen neki az Urnak felszolgálni, Jézus Mártát szeliden pirongatva, s Mária jobb választását kiemelve, így szólott: „Mártha! Mártha! szorgalmas vagy és sokra igyekszel. De egy a szükséges dolog: Mária pedig a jobb részt választotta, mely el nem vétetik ő tőle.“

„Egy a szükséges dolog!“ — ezek azok a szavak, melyek Jézus Bethaniában való látogatását örök időkre emlékezetesebbé teszik, mint állítólag ott mivelt csodái. „Egy a szükséges dolog!“ — de e szavak értelme, jelentése mi legyen sürgetve kérditek, szeretnétek tisztábban, világosabban látni e ponton, szeretnétek tudni ama szükséges dolog mivoltát, a melyre nézve Jézus azt mondotta, hogy soha el nem vétethetik.

Egy a szükséges dolog:

Hinni az isteniben, az eszményiben.

Mit beszélhetett Jézus a bethaniai egyszerű, igénytelen hajlékban? Mi volt tulajdonképen az, mi Mária lelkét megragadta, minő bűverő vonzotta a mester lábaihoz, minő hatalom bilineselte le, hogy odaadó, határtalan bámulattal hallgassa őt?

Isten sok prófétát bocsátott ki az ő kebeléből, hogy az emberek előtt szellemének fényével utat irjanak, a láthatatlan dolgokat megvilágosítsák, azokban útmutatóik legyenek. Küldött Mózeseket és más prófétákat, kiket az emberek hallgassanak. Küldött a jóságos Isten nemcsak a zsidóknak, az ő ugynevezett „választott népének“, hanem küldött más népeknek is, mert minden nép a maga helyén Istennek választott népe. S mindezek által a próféták által sok szép és magasztos gondolat lőn az emberiség közkincsévé. Közülök többen az eszmék magasabb regioiba birtak felemelkedni s az isteni végetlen szellemnek egy-egy sugarát fölfogva, addig ismeretlen oldalról világították meg s így egy-egy drága hiteszmét, szép vallási gondolatot hagytak hátra halhatatlan emlékek gyanánt a jövődők előtt. Oh hatalmasan és fenségesen beszélt régen is az Isten az ő szent lelke által a prófétákban! Izraelnek fiai és leányai a Jordán kies partjain sok üdvhangot és szellemesítő gondolatot hallottak. Hajdani Máriáit Izraelnek és Judeának egy Ezsaiás lánglelke magasra ragadhatta a Jordán partjain taposott durva föld rögéből. Oh de a vallás, melyet ők hirdettek, meg volt mégis elegyítve. A hit és világnézet a földi lég-

körben mozgott, az érzékiség lánczaiból nem birt kibontakozni. Végre Isten elküldötte az ő lelkét a Jézusban s Galileában fölgyult a világosság napja. A szellemi vallás, melyet Jézus hirdetett, ez volt a bűverő, ez volt a hatalom!

Az új világ és új föld ama szellemi fölfogásban, mely a múlt összes prófétáinak látásait a földi salaktól megtisztítva egyesíté; amaz új hit és új világnézet, melyet kelet minden más bölcei azelőtt hasztalan kerestek, mely Sokratesben és Platóban is, csak mint ködös sejtelem derenghetett; a hit birodalmának megvilágítása az isteni genius tüzenél, hol az ember a sötétségből fénylő világosságba lépett s szemlélhette a menny örök szépségeit, örökviruló, örökzöld tájait; az Isten ama mélységeinek feltárása. a hová emberszem még le nem pillanthatott; a mennyei Atyának ismertetése, jósága, szeretete minden gyermekei iránt; végetlen szellemének kifejtése, a mint a természetben és az emberi lélekben mindenütt működni, hatni, irányozni és vezérelni látja, ki gondoskodásában számon tartja az ég madarait, a mező liliomait, kinek tudta nélkül még hajszál sem eshetik le fejünkről; és a végetlen örök szellem lélekben és igazságban imádásának fenséges tana — ez a tisztán szellemi, ez az ideális felfogás, ez a minden érzékítől ment eszményiség Istent, világot és embert illetőleg, ez a legnemesebb és legtisztább idealismus, mely Isten örök igazságait foglalta magában, s a melyet a mester amaz igazságok erejétől áthatva dicsőült arcczal hirdetett a Genezáreth mellett és a bethaniai egyszerű házban is — ez volt a bűverő, ez volt a hatalom!

És ez eszményiség Máriában különösen fogékony lélekre talált. Ő ugyan a régi zsidó szokásokban, szertartásokban, az álkegyeskedő farizeusok vallásában nőtt fel s mint más kortársait szükkörű hitnézetek kötötték, de a mint az új világosság fényével kisütött, régi köntösét levetette, mindamellet is, hogy a nagyobb rész megtartotta azt dívatnak, új ruhába öltözött, a mennyei világosság ruhájába. Ő lelke egész bensőséggel fogadta ama boldogító szellemi tanokat, hitt az isteniben, az eszményi-, az égiben, amaz örök igazságokban, a melyeket a szellem a láthatatlan dolgokról a földin, az érzékin túlszárnyalva felfedett, hitt az isteniben, az eszményiben, melyet Jézus az égről hozott a földre örök világossággul az emberiségnek.

Egy a szükséges dolog: hinni az isteniben, az eszményiben! Oh ma is hangsúlyozhatjuk e szavakat KK.! Mert ha vannak is Máriáink, a kik csodálnak és hisznek s bámulattal ülnek a mester lábainál, a kit prédikálunk; ha vannak is, kiknek lelke elég finom, elég fogékony a magasztos keresztény érzelmek és igazságok iránt; kik az istenitől ihletve éreznek és lángolnak: oh de hányan vannak a Márhák, kik mikor az Úr eljön is, a világiakban szorgalmatoskodnak csupán, kiknek kebeléről szégyenkezve törik vissza az ige, az eszme, szégyenkezve áll ott szomorún, némán, hit nélkül, elhagyatva; hányan vannak, a kik az Isten templomait látogatják s hányan még azok között, kik nem gyakorolják, kiknek önző világi érdekek, fény, hatalom, gazdagság, vagyon vagy ép érzéki gyönyör az ige, az eszme? Egy a szükséges dolog: hinni az isteniben, az eszményiben! joggal hangsúlyozhatjuk ezt KK.! A keresztény gondolkozás napja, az igaz, még magasan áll a láthatáron, ezer meg ezer lelkeknek világító szövétneke, vezéresillaga az élet rögs ösvényein. A keresztény hit és világnézet megdönthetetlen Sion nemünk annyi nagy szellemeiben. Elsőrangú költőink, gondolkozóink a Jézus szívével éreznek; műveikből az ő isteni lelkülete, utólérhetetlen nemes és tiszta eszményisége tündököl elé. Bölcselőink közül is még sokan fordítják kelet felé tekintetüket s járulnak az elismerés drága ajándékával kelet legnagyobb prófétája elé. Tudományos férfaink sem vetették el az isteniben való hitet. Darwin is az utolsó sejténél leborul amaz örök eszmény, a teremtő és fentartó jóságos Isten dicsősége előtt s ajka eme hangokat rebegi: Mely nagyok és csodálatosak a te dolgaid oh Uram! — Oh de lehet-e észre nem venni másfelől, hogy a keresztény hit és világnézet mellett, hogyan terjednek és hódítanak más nézetirányok? Hányan vannak, kik a keresztény hitet rajongásnak tekintik csupán, kik előtt egy imádkozó Mária is nem egyszer szánó gúnymosoly tárgya? Hányan vannak, kik az isteniben való hitet feladva, a Krisztus főnséges eszményiségét elvetve, csupán az érzékelhető, a kézzel fogható szempontjából ítélik meg a világot, jelenségeit és minden eseményeit. Hányan, kik visszatérni látszanak a régi korok durva érzéki felfogására s a szellem imádása helyett idegen isteneket, bálványokat állítanak fel az anyagelvűség, az anyagimádás rendszerében. Hányan, kik így nélkülözik a szent helyeket, hol az örökkévaló, végetlen szel-

lemet, a kereszténység üdvözítő tanait prédikálják? Egy a szükséges dolog! még a háztetőkről is hirdetniük kellene: Egy a szükséges dolog: hinni az isteniben, hinni a Jézus kereszténységében.

Hinni az isteniben, hinni a keresztény eszményiségben, de miért? kérdezhetik. Mi értelme, mi haszna van e hitnek? E kérdést tehette fel magában Mártha is, midőn testvérét a Jézus lábainál ülni látta. A bethaniai Mária egész élete történetét nem ismerhetjük. Az evangelisták keveset jegyeztek fel e nő életéből, de ama pár adatból is, a melyeket fenhagytak, következtetnünk lehet. A nagy mester szenvedése pillanataiban „vevén egy font igaz nárdusból csinált drága kenetet, megkené Jézusnak lábait és megtörlé lábait az ő hajával.“ Minő nemes vonása ez az emberi szeretetnek! A régi vallás hatása alatt, bármennyi rendeletei és szabályai voltak is annak az élet különböző viszonyaira, Mária érzelmei sohasem emelkedhetek volna fel ama magaslatra, melyre Jézus égi tanai emelték. És avagy az érzelem nemessége és a hitnek ama világa, melyet Jézus vallása lelkében lobogtatott, mely annál erősebben égett, minél nagyobb volt a szenvedés, mely ama rendkívüli idő körülményei között is a megnyugvás és kibékülés égi érzetét adta: nem ama drága kincsek valának-e, melyekre Jézus, midőn Máriát hinni látta, célzott, s melyekről azt mondotta, hogy soha el nem vétethetnek tőle.

Mi értelme, mi haszna van, hinni az isteniben, a keresztény eszményiségben? Jól tudom én, hogy sokaknak nem volna szükség ezt magyaráznom, fejtegetnem, mert a kik hisznek a kereszténység főséges elveiben, kiknek keblét a keresztény hit világa melegíti és élteti, szóval kik Istenben élnek és cselekesznek és az Isten ő bennök, azok igenis tudják és értik a hasznát a kereszténységnek. De tán még se lesz fölösleges e kérdésre tovább menve felelni. Mert oh hányan vannak, kik a keresztény hittől egészen más hasznót várnak, mint a milyent várni kellene. Mi hasznom is van hát abból, hogyha a keresztény igéket hallgatom, így szólnak némelyek, jobb lesz addig valami olyan dolog után néznem, a minek megvan a maga látatja. Mi haszon?! mi haszon?! — Feleljetek helyettem ti csodálandó, dicső alakjai a keresztény multnak! Felelj bethaniai Mária, lényed égi magasztosságával, szép és nemes lelkületteddel, felelj e kor szorgalmatoskodó, anyagiakban és érzé-

kiekben elmerült Márháinak. Feleljetek ti egész hosszú sora a keresztény női fenséges jellemeknek és mintegy tükörben mutassátok, mi a keresztény nő, mintegy tükörben mutassátok az odaadó szeretet, a türelem, az önfeláldozás magasztos erényeit égies érületben megfogyatkozott, meglankodott ivadékaiknak. És feleljetek ti, halhatatlan dicső férfiai a keresztény évszázaknak, mi volt nyereségtek a keresztény hitből, és mondjátok meg korunk nyegle fiainak, honnan nyertétek a valódi lelkesülést az igaz, a szép, a nemes iránt, honnan az áldozatkészséget a közjéért, honnan az akaratszilárdságot, a férfi erényt, honnan amaz önfeláldozó hősiességet, mely az elvekért, az emberiség szentebb érdekeiért kész volt börtönre, máglyára, kész a bitófára menni!!! És feleljetek ti még elesettek, bűnösök is, mi volt az, mi a föld sarából, bűnből, szenyből kiemelt és tisztábbra mosott, mint Jordán habjai, feleljetek ti számos példái a lelki újjászületésnek, a melylyel a keresztény hit titeket az istenes életnek, az üdvösségnek megmentett. És feleljetek ti elköltözöttek megdicsőült szellemei is amaz égi boldog érzettel, melylyel e földi szintért elhagyva az örökkévalóság hazájába átléptetek!!!

Ama kincsek, melyeket a keresztény hit ad, legdrágább kincseink a földön, legdrágább kincseink az örökkévalóságban, azok soha el nem vétethetnek mitőlünk.

Üljünk le azért gyakorta Jézus lábaihoz és hallgassuk isteni, üdvadó igéit, hogy így legyen kincsünk, mely soha el nem vétethetik, legyen örökségünk e földön, örökségünk a mennyben.

PÉTERFI DÉNES.
